

Terugblik

Vliegveld Hilversum

Verslag ledenavond 27 februari 2001

Deze ledenavond werd, zoals gebruikelijk voor de februari-avond, georganiseerd in samenwerking met het Goois Vervoersmuseum en daardoor stond het thema ‘vervoer’, in dit geval het luchtvervoer centraal. Met andere woorden, het ging deze avond over het vliegveld.

Voor de pauze hield Kees van Aggelen een verhaal over de geschiedenis van het vliegveld, verluchtigd met lichtbeelden. Kees is een enthousiaste ‘vliegtuigspotter’ en maakt al sinds 1969 foto’s van het veld en alles wat daarop gebeurt. Door de jaren heen heeft hij zijn verzameling aangevuld met vele foto’s en dia’s uit de periode voor 1969 en gaf ons aan de hand van deze oude foto’s een rondleiding door de geschiedenis.

Deze geschiedenis begon voor Hilversum al in 1934 toen er in het Hof van Holland aan de Kerkbrink een tentoonstelling georganiseerd werd over de mogelijkheden van vliegverkeer en de vliegsport. Organisator was Peter Lang, de zoon van de toenmalige eigenaar van het Hof van Holland. Het was de tijd dat heel Nederland enthousiast was over de Indiëvluchten van de Pelikaan en de Uiver. Van het een kwam het ander en al snel waren er diverse comités die Hilversum wilden opstoten in de vaart der volkeren door er een vliegveld aan te leggen. Het duurde even, maar op 23 februari 1938 kon de aanleg beginnen en stak burgemeester Lambooy de eerste spade in de grond. Honderden werkelozen mochten in de werkverschaffing het karwei afmaken. In augustus 1939 was het veld klaar, maar toen was er inmiddels ook de mobilisatie. Het veld werd dan ook onmiddellijk in gebruik genomen door de Luchtvaartafdeling, zoals de Luchtmacht toen nog heette.

In de meidagen van 1940 waren er voornamelijk Fokker verkenningsvliegtuigen op vliegveld Hilversum gestationeerd. De binnenvallende Duitsers aarzelden

dan ook niet en beschoten het vliegveld al direct in de vroege ochtend van de tiende mei. Na de capitulatie betrokken de Duitsers het vliegveld. Het werd in de oorlog door hen voornamelijk gebruikt om Bücker lesvliegtuigjes, die op het terrein van Zonnestraat geassembleerd werden, proef te vliegen. Na de bevrijding hebben de geallieerden nog enige maanden van het vliegveld gebruik gemaakt.

Daarna kon voor het eerst de burgerluchtvaart van het veld gebruik gaan maken. Sinds die tijd hebben er vele bedrijven en instellingen gewerkt, onder andere de Nationale Luchtvaart School, maar ook bedrijven als Reclamair (een dochteronderneming van Martinair) en het roemruchte Skylight van de heer Daams – in de jaren ’50 beroemd door het met rook in de lucht schrijven van reclamekreten. Daarnaast werd en wordt het veld veel gebruikt door allerlei luchtvaartclubs op het gebied van motorvliegen, zweefvliegen en parachutespringen.

Tot slot sprak Kees nog zijn zorg uit over de toekomst van het vliegveld. Deze is nog lang niet zeker, zo lang er nog projectontwikkelaars bestaan die bij het zien van een groen veld onmiddellijk aan het storten van beton denken.

Zoals de Engelsen zeggen: *use it or lose it* en in dit kader hielden een aantal op het vliegveld actieve clubs na de pauze een presentatie. De spits werd daarbij afgebeten door de heer Jansen Groesbeek die inging op de geschiedenis van de Gooische Zweefvliegclub. Een eerbiedwaardige geschiedenis, want het is een van de oudste clubs op dit gebied van ons land. De club werd in 1936 opgericht. Tot 1940 werd er flink geoefend op de Bussummerheide. Door de kwaliteit van het toenmalige materiaal waren het niet echt lange vluchten: *De vliegtijden werden toentertijd in seconden in het logboekje opgeschreven.* Tijdens de oorlog was het op last van de Duitsers voorlopig even gedaan met de vliegsport. Maar daarna ging de Gooische weer met frisse moed aan de slag. Via de Koninklijke Vereniging voor Lucht-

Ook de redactie van Eigen Perk is regelmatig in het Hilversumse luchtruim te vinden: Wim Dral en Egbert Pelgrim in een Falke motorzweever. (foto's: CuA)

vaart KNVvL kon men de hand leggen op aanmerkelijk betere zweefvliegtuigen. Door steeds meer kennis en steeds betere vliegtuigen kwam het zweefvliegen op het huidige peil. Een peil waarbij vluchten van honderden kilometers geen uitzondering meer vormen!

Een speciale activiteit binnen de Gooische Zweefvliegclub is het vliegen met oude zweefvliegtuigen. Dit gebeurt in samenwerking met de landelijke Vereniging Historische Zweefvliegtuigen. Deze club houdt op dit moment circa honderd antieke zweefvliegtuigen in vliegwaardige conditie door ze met veel liefde en geduld te restaureren en te onderhouden.

Daarna hield ondergetekende een praatje over het motorzweefvliegen. In de grond van de zaak betreft het hier zweefvliegtuigen met een klein motortje. Dat biedt het beste van twee werelden: je kan ze vliegen als tweepersoons-motorvliegtuig, maar als je het gebrom zat bent, zet je de motor gewoon uit en hou je een alszins redelijk zweefvliegtuig over waarmee prima op thermiek gevlogen kan worden. De bijkomende voordelen zijn lage kosten, gering benzineverbruik, een milieuvriendelijke manier van vliegen en minder lawaai voor de omwonenden. Daarnaast is er een extra veiligheidsfactor: bij een (overigens zeer theoretische) motorstoring sta je niet direct aan de grond maar heb je ruim de tijd om een mooi weiland uit te zoeken om in te landen.

Tot slot van de avond presenteerde de Stichting Festival Vliegveld Hilversum haar plannen voor het komende jaar. Zoals bekend viel het vliegfeest vorig jaar behoorlijk in het water, alhoewel de landing van de Uiver in de stromende regen tamelijk spectaculair was. Dit jaar wil de stichting het iets eenvoudiger aan-

pakken en alleen een ballonnenfestival houden. Dat had het publiek tenslotte nog van vorig jaar tegoed. Dit festival, waarbij naar verwachting dertig tot veertig ballonnen nagenoeg tegelijk zullen opstijgen, wordt gehouden op vrijdagavond 31 augustus a.s. Gaan kijken mensen, de toegang is gratis.

EJP

Mijn Hilversum

Verslag ledenavond 27 maart 2001

Een bijzondere avond. Vier bestuursleden van Alberus Perk vertelden, ondersteund door tientallen dia's – met verve over hun persoonlijke band met een dierbaar stukje Hilversum.

Joke Ubbink beet de spits af en zette de schijnwerpers op het Dienstbodenhuis van Zonnestraal. Het bijzondere gebouwtje, door architect Duiker zelf Koepelhuis of De Koepel genoemd, was bedoeld voor huisvesting van de dienstboden van het sanatorium. Het bestond uit een gemeenschappelijke ruimte, keuken, badkamer en achttien piepleine slaapkamertjes met bed, tafel, stoel en wastafel. Zo'n eigen kamertje was voor die tijd (1930) een luxe, vertelde Joke.

In de jaren vijftig werd het onderkomen te klein. Nadat het als slaapruijnte voor ziekenbroeders had gediend, werd het Dienstbodenhuis gebruikt als opslagruimte en verwaarloosde het gebouw zienderogen. Totdat studenten van de Technische Universiteit Delft de handen uit de mouwen staken. Ter gelegenheid van het eeuwfeest (in 1993) van de studentenvereniging werd alles op alles gezet. Dit resulteerde in de restauratie van het bijzondere gebouwtje, dat sindsdien in gebruik is als bezoekerscentrum en expositieruimte. Joke Ubbink is al vijf jaar met veel enthousiasme voorzitter van de stichting die het Dienstbodenhuis onder haar hoede heeft genomen.

Penningmeester Bob Wolfrat deed een, helaas groten-deels verdwenen, stukje Hilversum herleven: de oude buurt rond zijn geboortehuis aan de Bussumerstraat. Zijn grootvader stichtte het Bad Wolfrat in Loosdrecht; zijn ouders verhuisden in zijn geboortjaar 1939 van de Langestraat naar de Bussumerstraat. Toen ik nog geen twee jaar was, werd al begonnen met de afbraak

van de buurt, bij het Noordse Bosje. Begin jaren zestig volgde een enorme kaalslag: het oude postkantoor, diverse bedrijfspanden en fabrieken. Bob Wolfrat vertelde echter niet alleen over droevig stemmende afbraak, maar onder meer ook over het landje naast de oude begraafplaats waar hij als jongen voetbalde en waar in een grote tent de jaarlijkse bijeenkomst van Youth for Christ werd gehouden. *Ik denk met enige weemoed terug aan die fijne jeugdijaren en aan al die plekjes waar maar zo weinig van over is gebleven.*

Met voorzitter Erik van den Berg bleef de aandacht op hetzelfde deel van Hilversum gericht. Hij hield de spanning erin door eerst een schets te maken van de omgeving van het Melkpad, de Minister Hartsenlaan en het Noordse Bosje. Gaandeweg werd duidelijk dat het hem om de tuin ging die achter zijn ouderlijk huis aan de Minister Hartsenlaan lag. Zijn vader dreef daar sinds 1925 het Goois Tandtechnisch Laboratorium. Erik van den Berg, geboren in 1940, was de nummer 6 in een gezin van tien kinderen: *en we waren niet eens rooms-katholiek. De kinderen speelden waar later de doorbraak voor de parkeergarage werd gemaakt. Aan de ene kant staat nog steeds de dennenboom waar wij inklommen. Er zaten van die kleverige besjes in. Aan de andere kant vind je nog drie grote dennenbomen. Als je wilde meetellen bij mijn oudere broers moest je in de ene boom klimmen, en dan van de ene top naar de andere klauteren. Als dat lukte, hoorde je bij de club.*

Wim Meter, die op deze avond afscheid nam van zijn bestuursfunctie, vertelde over zijn jeugdijaren in de Van 't Hoffstraat en omgeving. Over het kleine kamertje waar hij staande moest slapen en uitzicht had op de indrukwekkende gasfabriek. *Omdat ik bang was dat hij zou ontploffen, verstopte ik mijn speelgoed onder m'n bed. Diverse aardige anekdotes over de buurtwinkeltjes en de Nassauschool passeerden de revue. Aan bod kwam onder meer de kapper in het Duivenstraatje. Als je niet stil zat, dreigde hij in je oor te knippen. Na tien minuten stond je weer buiten, beroofd van twee kwartjes en je haar. Ook verhaalde Wim Meter van de norske slager, de rigoureuze kaas-snijdende melkboer, de vrolijk stemmende lijmlucht bij de schoenmaker, en de zoektochten naar het rubberen oog van een klasgenootje.*

EDP